

De buitenunit komt in de tuin, of op het dak van je huis of aanbouw. Hij is iets groter dan een airco.

In de binnenunit wordt de warmte van de buitenunit afgegeven aan je verwarming.

De cv-ketel springt bij op hele koude dagen en bij gebruik van warm water.

1-meting hybride warmtepompen

Cecilia Keuchenius, MSc.

Daniëlle van Velzen, MSc.

M230402

1 juni 2023



Methode en opzet

In opdracht van Milieu Centraal heeft Motivaction International B.V. een 1-meting uitgevoerd naar de kennis, houding en aanschafintentie ten aanzien van hybride warmtepompen. In deze meting is voor het eerst ook gevraagd naar de kennis en houding t.a.v. de verplichting om vanaf 2026 bij de vervanging van de cv-ketel te kiezen voor een duurzame optie zoals tenminste een hybride warmtepomp.

De doelstelling van het huidige onderzoek is tweeledig:



Inzicht krijgen in de kennis en houding van woningeigenaren t.a.v. hybride warmtepompen en de ontwikkelingen hierin sinds januari 2022.

&

Inzicht krijgen in hun kennis en houding t.a.v. de verplichting om vanaf 2026 bij vervanging van de cv-ketel voor een duurzame optie te kiezen.

Onderzoekspecificaties

Het onderzoek is kwantitatief uitgevoerd door middel van een online vragenlijst van 17 vragen. 1.736 respondenten, uit het StemPunt-panel van Motivaction, zijn met de vragenlijst gestart. 1.031 van hen zijn woningeigenaar en hebben de gehele vragenlijst voorgelegd gekregen. Deze steekproef is representatief op basis van opleiding, leeftijd, geslacht, regio, waardenoriëntatie (Mentality) en alle combinaties hiertussen.

Het veldwerk vond plaats van 15 tot en met 21 mei 2023.



Methode en doelgroep

Woningeigenaren 18-80

Online vragenlijst van 17 vragen (11 vragen in 2022)
(steekproef 2023, n=1.031, 2022, n=1.028)



Werving

Uit het StemPunt-panel van
Motivaction



Veldwerkperiode

15 t/m 21 mei 2023 &
31 jan t/m 5 feb 2022



Samenvatting



Samenvatting: huidige verwarming en kennis

Huidige verwarming van de woning: meerderheid woningeigenaren verwarmt woning met cv-ketel

- Woningeigenaren verwarmen hun woning voornamelijk met een cv-ketel (78%), welke meestal tot 5 jaar oud (35%) of tussen de 5 en 12 jaar oud is (43%).
- Een kleine groep geeft aan al een volledig elektrische warmtepomp (4%) of hybride warmtepomp (3%) te gebruiken om het huis te verwarmen (samen 6%).



Dit jaar zegt men iets vaker te verwarmen d.m.v. hout stoken (9% vs. 6% in 2022).

Kennis: woningeigenaren variëren in kennis over hybride warmtepompen, aanschafkosten en subsidiemogelijkheden

- Bijna twee derde (64%) van de woningeigenaren geeft aan te weten wat een hybride warmtepomp is: 42% zegt dit *ongeveer* te weten en 22% *goed*.
- Ruim vier tiende (41%) zegt *niet* te kunnen bedenken wat een hybride warmtepomp zou kosten. De antwoorden van de overige woningeigenaren (59%) lopen redelijk uiteen. Een verwachte aanschafprijs tussen de € 2.500,- en € 5.000,- wordt het vaakst genoemd (22%). 18% denkt dat een hybride warmtepomp duurder is dan € 5.000,- en een ongeveer even grote groep (19%) denkt dat deze goedkoper is dan € 2.500,-.
 - 11% antwoordt een bedrag tussen de € 5.500,- en € 8.500,-, wat overeenkomt met de daadwerkelijke kosten die Milieu Centraal op de website communiceert.
- Vier op de tien (40%) woningeigenaren verwachten dat er een deel van de aanschafkosten gesubsidieerd wordt. Zij noemen het vaakst een percentage van tussen de 11 en 25 procent (43%). 25% denkt dat de subsidie lager is en 31% dat de subsidie hoger is.
 - 9% denkt aan een subsidie van tussen de 30% en 45% wat overeenkomt met de daadwerkelijke subsidie die Milieu Centraal op de website communiceert.
- Circa de helft (48%) zegt *niet* te weten of er subsidies zijn voor hybride warmtepompen. Ruim een tiende (12%) denkt dat er *geen* subsidies zijn.



Meer kennis over hybride warmtepompen en de kosten hiervan dan in januari 2022

- Meer woningeigenaren geven dit jaar aan dat zij weten wat een hybride warmtepomp is: 22% *goed* (vs. 12% in 2022) en 42% *ongeveer* (vs. 35%). Het aandeel dat hier *nog nooit* van heeft gehoord is sterk gedaald van 22% in 2022 naar 8% in 2023.
- Ook is de kosteninschatting dit jaar realistischer (hoger). Meer woningeigenaren denken nu dat hybride warmtepomp tussen de € 5.001,- en € 10.000,- kost (15% vs. 8% in 2022), en zij weten vaker dat er subsidie voor beschikbaar is (40% vs. 31%).

Samenvatting: houding en intentie

Houding: zowel voor- als nadelen worden herkend, maar ook nog veel onwetendheid

- **Op persoonlijk vlak** worden *de kosten* als zowel een voordeel als een nadeel van hybride warmtepompen gezien. Zo stemt bijna de helft (45%) in met de stelling dat je met een hybride warmtepomp kan besparen op je energierekening, maar denkt ook ongeveer eenzelfde aandeel woningeigenaren (48%) dat de aanschafkosten hoger zijn dan de besparing op de energierekening. Daarnaast is er een substantiële groep die denkt dat de hybride warmtepomp *teveel ruimte in beslag* neemt (36%) en *teveel storend geluid* maakt (35%). En denken drie op de tien (30%) dat zij hiervoor een *nieuwe cv-ketel nodig* hebben.
- **Op maatschappelijk vlak** stemmen ruim vier op de tien (44%) woningeigenaren in met de stelling dat een hybride warmtepomp een goede keuze is voor het klimaat. Als (maatschappelijk) nadeel verwacht echter de helft (51%) dat de hybride warmtepomp snel ingehaald zal worden door nieuwere technieken.

Verhoogde kennis vertaalt zich niet in een positievere houding ten aanzien van hybride warmtepompen

- Bij vrijwel alle voorgelegde stellingen over de voor- en nadelen van hybride warmtepompen is het aandeel woningeigenaren dat hier *geen mening* over heeft afgenomen (dit komt overeen met het eerdere resultaat dat de kennis is gestegen). In januari 2022 antwoordde 23% - 41% 'weet niet'. Nu is dit bij elke stelling zo tussen de 5 en 10 procentpunten minder.
- Deze meer uitgesproken mening heeft zich echter niet vertaald in een positievere houding ten aanzien van hybride warmtepompen. We zien dat woningeigenaren gemiddeld iets minder vaak denken het een *goede keuze is voor het klimaat* en dat zij gemiddeld vaker verwachten dat de hybride warmtepomp *teveel ruimte inneemt* en *teveel geluid maakt* waar zij last van zouden krijgen.

Aanschafintentie: woningeigenaren nog onzeker over aanschaf

- 19% van de woningeigenaren die nog geen (hybride) warmtepomp hebben, overweegt *waarschijnlijk* (14%) of *zeker* (5%) de aanschaf van een hybride warmtepomp. Daarnaast geeft 32% aan dit *misschien* te overwegen. 39% zegt dit *zeker niet* (21%) of *waarschijnlijk niet* (18%) te overwegen.

Het aandeel dat de aanschaf *niet* overweegt is toegenomen

- Het aandeel dat aangeeft *zeker/waarschijnlijk geen* aanschaf te overwegen is gestegen van 32% in 2022 tot 39% in 2023. Het aandeel dat dit *misschien* overweegt, is in deze periode gedaald van 39% naar 31%.

Samenvatting: motivatie en drempels

Motivaties en drempels: kosten zijn vaakst motivatie maar ook drempel

- **De meest genoemde motivaties** onder woningeigenaren die nog geen (hybride) warmtepomp hebben, om deze te overwegen zijn besparing op de energiekosten (46%) en lager gasverbruik (45%). Minder noemen zij het bijdragen aan minder klimaatverandering (22%) en de energietransitie (16%).
- **De meest genoemde drempels** zijn hoge kosten (48%) en de goede conditie van de huidige cv-ketel (44%). Daarnaast noemt 20% dat zij twijfelen over de besparing op energiekosten en 18% de geluidsoverlast.

Meer twijfels over besparing, effect op duurzaamheid en angst voor geluidsoverlast als drempels tot aanschaf

- Het bijdragen aan minder klimaatverandering noemen woningeigenaren zonder (hybride) warmtepomp nu *minder* vaak als motivatie om een (hybride) warmtepomp te overwegen (22% vs. 28% in 2022).
- Een aantal drempels noemen zij nu juist vaker, zoals dat zij twijfelen over de energiebesparing (20% vs. 15% in 2022), dat zij denken dat het teveel geluid maakt (18% vs. 11%) en de twijfels over de duurzaamheid (14% vs. 8%).

Inschatting geschiktheid woning: meerderheid denkt dat woning geschikt is of dit met 1 of 2 aanpassingen kan worden

- Een meerderheid (60%) denkt dat hun woning op dit moment al geschikt is (51%) of met 1 of 2 aanpassingen kan worden (9%). Voor 4% zouden er meer dan 2 aanpassingen nodig zijn om hun woning geschikt te maken, en 11% geeft aan dat hun woning *niet* geschikt is of gemaakt kan worden.

Samenvatting: verplichting vanaf 2026

Kennis en houding t.a.v. verplichting in 2026: veel zorgen (58%), maar ook geloof in effectiviteit (39%), nog weinig steun voor verplichting

- 57% van de woningeigenaren geeft aan al te weten dat het vanaf 2026 verplicht wordt om bij de vervanging van je cv-ketel over te stappen op een duurzamer alternatief, zoals de hybride warmtepomp. 43% geeft aan dat zij dit nog *niet* wisten.
- 44% denkt dat deze verplichting waarschijnlijk ook voor hun situatie geldt. 36% denkt dat zij een *uitzondering* zijn op deze regel, vooral omdat zij in een appartement, flat of andere gestapelde bouw wonen (12%) of omdat de terugverdientijd meer dan 7 jaar is (10%). 20% geeft aan dat zij *niet weten* of deze verplichting ook voor hun situatie zal gelden.
- Uit een aantal voorgelegde stellingen over deze verplichting blijkt het volgende:
 - 58% van de woningeigenaren maakt zich zorgen over deze verplichting (20% zegt zich *geen* zorgen te maken).
 - 39% denkt dat dit bijdraagt aan het verminderen van de CO2-uitstoot van Nederland (18% denkt van niet).
 - Een kwart (25%) vindt het goed dat de overheid deze verplichting stelt versus 42% die het hier *niet* mee eens is.
 - 14% van de woningeigenaren die denkt dat de verplichting wel voor hun geldt, is van plan zich hier *niet* aan te houden en na 2026 nog een cv-ketel te kopen.

Informatiebehoefte: merendeel heeft behoefte aan informatie over hybride warmtepomp en helpt wil zelfs *proactief* geïnformeerd worden

- 70% van de woningeigenaren heeft behoefte aan informatie over hybride warmtepompen. Er bestaat vooral behoefte aan *financiële* informatie: over *kosten en subsidies* (49%) en *besparing* op de energierekening (38%). Maar er is ook behoefte aan informatie over *praktische* zaken zoals de *benodigde ruimte* (33%), en de *geschiktheid van hun woning* (31%).
- Woningeigenaren zouden op uiteenlopende plekken op zoek gaan naar informatie. Het meest noemen zij informatiepagina van de Rijksoverheid (29%), het zoeken van contact met installateurs (25%), de website van een energieleverancier (25%) en de website Vereniging Eigen Huis (24%). Maar ook de website van de Consumentenbond (22%), de gemeentewebsite (16%) en van Milieu Centraal (11%) worden genoemd.
- 47% zou het prettig vinden om *proactief* geïnformeerd te worden. Het meest gewenst is informatie vanuit onafhankelijke organisaties (19%), een brief van de Rijksoverheid (18%), een persoonlijk geadresseerde brief van de gemeente (17%) en een algemene informatiecampagne van de Rijksoverheid (15%). De andere voorgelegde opties worden elk door circa 10% aangemerkt als wenselijk.

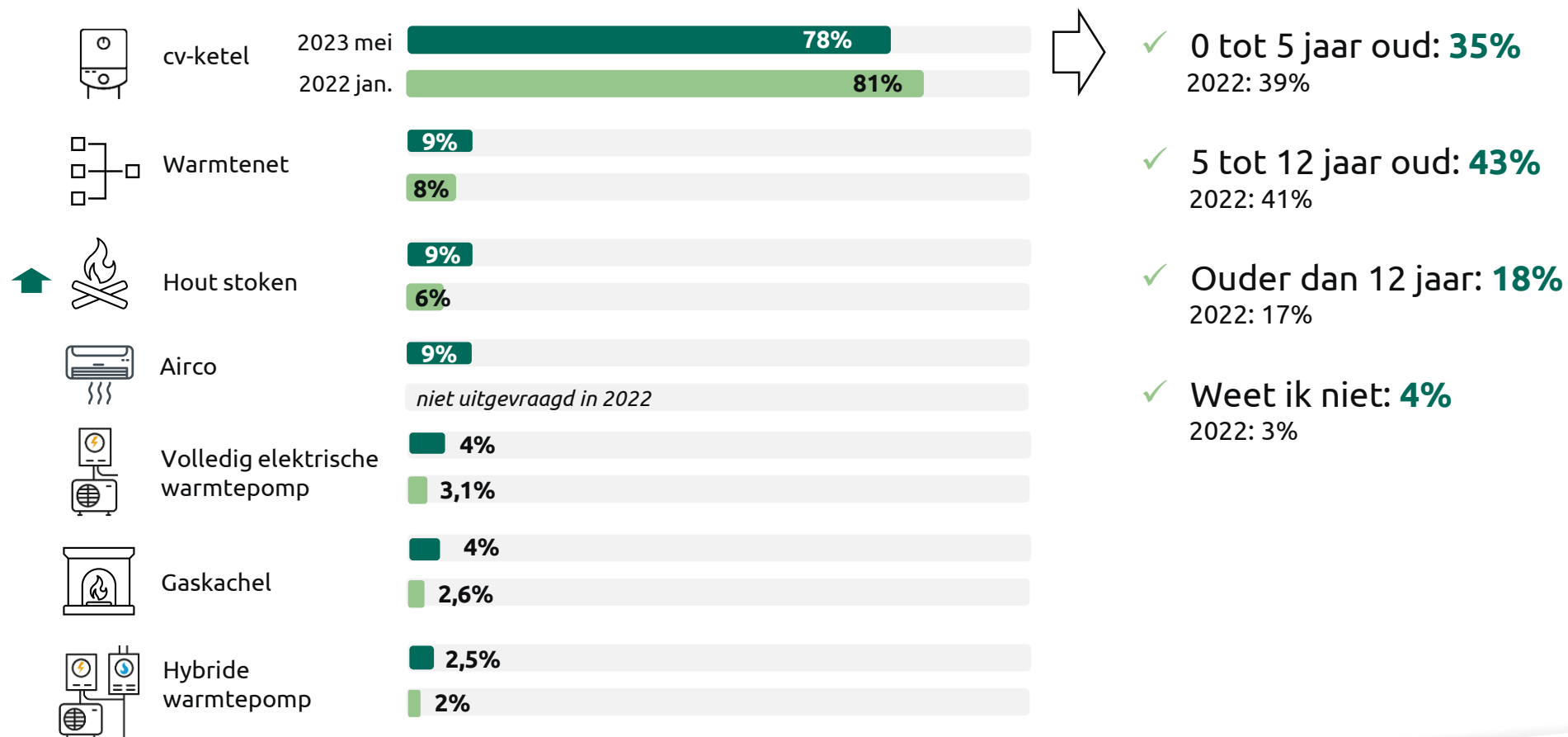
Resultaten



Huidige verwarming: 78% verwarmt met cv-ketel

 Dit jaar zeggen woningeigenaren iets vaker te verwarmen d.m.v. hout stoken (9% vs. 6% in 2022)

Op welke manier(en) wordt jouw woning nu verwarmd? (basis: woningeigenaren, n=1.031, 2022: n=1.028)



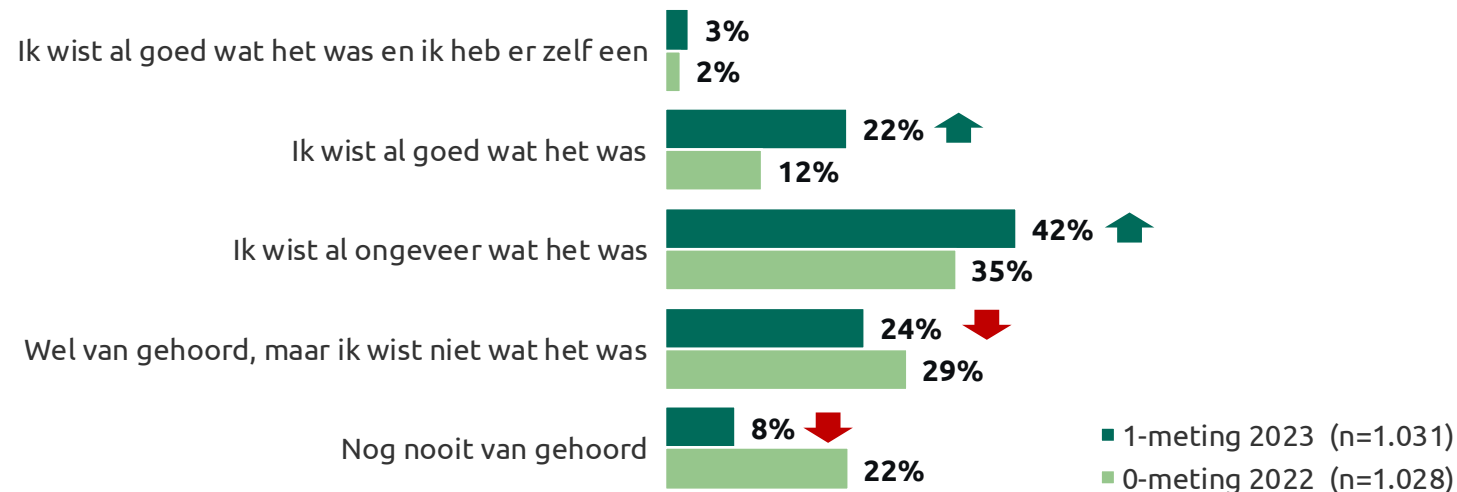
Kennis hybride warmtepomp: 64% zegt al ongeveer tot goed te weten wat hybride warmtepompen zijn

 De bekendheid (goed en ongeveer bekend) is dit jaar sterk toegenomen, in januari 2022 lag deze op 47%.

Toelichtende tekst die respondenten in de vragenlijst hebben gezien

Deze vragenlijst gaat over hybride warmtepompen. Een hybride warmtepomp werkt op stroom en zorgt voor een groot deel van de warmte in huis. Je koppelt hem aan je cv-ketel. De cv-ketel springt bij als het buiten heel koud is en zorgt voor het warme water in de badkamer en keuken. *Een hybride warmtepomp is anders dan een volledig elektrische warmtepomp: die zorgt voor zowel je verwarming en het warme water in de badkamer en keuken. Een cv-ketel is dan niet meer nodig.*

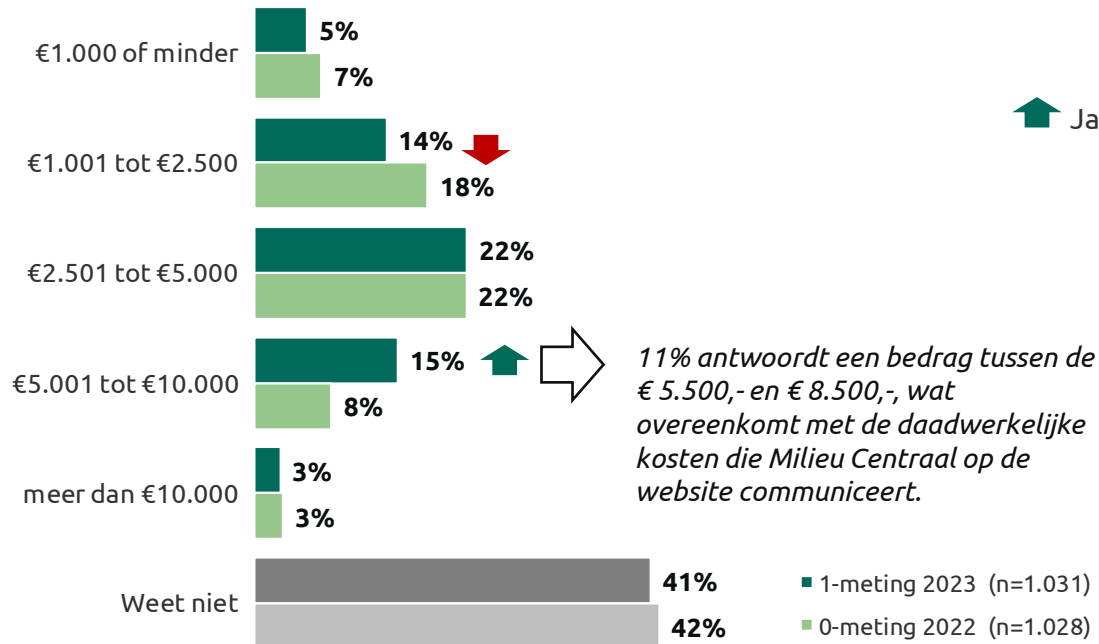
In hoeverre was je al bekend met hybride warmtepompen? *Het gaat dus niet om volledig elektrische warmtepompen, maar om hybride warmtepompen die je samen met een cv-ketel gebruikt.* (basis: woningeigenaren)



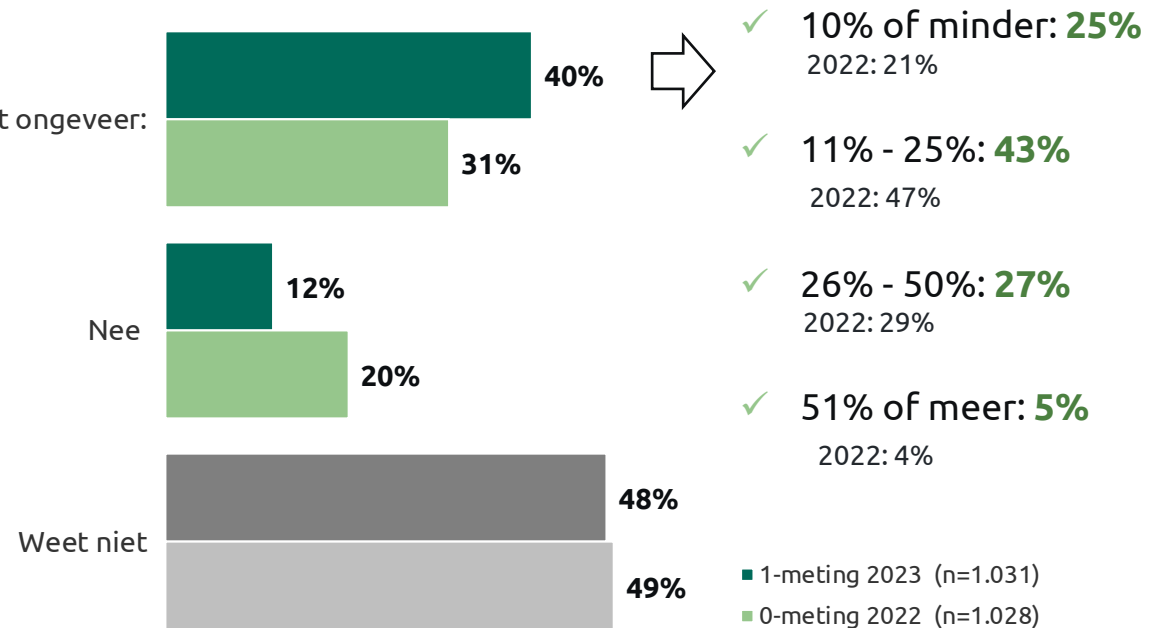
Kennis kosten en subsidie: kosten nog vaak te laag ingeschat of onbekend, vier tiende bekend met subsidie

 De kosten voor de aanschaf van een hybride warmtepomp lijken nu realistischer (hoger) ingeschat te worden dan in 2022. Woningeigenaren denken ook vaker dat er subsidie voor is (40% vs. 31%). De hoogte van de subsidie is echter vaak onbekend (dit is 30% op de aanschafprijs).

Hoeveel denk je dat een hybride warmtepomp (inclusief installatie) voor jouw woning ongeveer zou kosten? (basis: woningeigenaren)



Denk je dat er subsidie is voor hybride warmtepompen? (basis: woningeigenaren)



Bij bovenstaande vragen konden de respondenten zelf in een open veld een prijs en percentage invullen. Deze antwoorden hebben we na het onderzoek verdeeld in bovenstaande categorieën

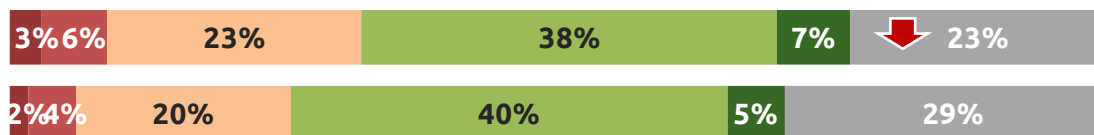
Voordelen: verwachte voordelen vooral kostenbesparing (45%) en goede keuze voor klimaat (44%)

 Het aandeel dat aangeeft dat zij *niet weten* of zij het eens of oneens zijn met de stellingen over de voordelen is bij elke stelling gedaald. Hiernaast denken woningeigenaren gemiddeld iets minder dat een hybride warmtepomp een goede keuze is voor het klimaat.

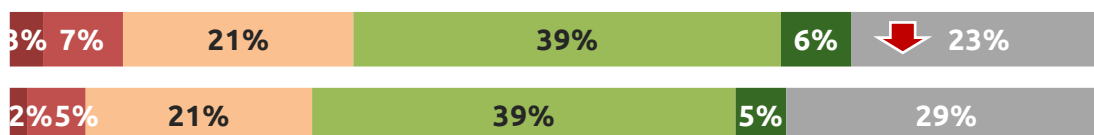
In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
(basis: woningeigenaren, 2023, n=1.031, 2022, n=1.028)

Persoonlijke voordelen

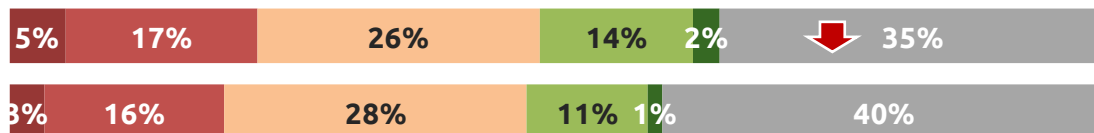
Met een hybride warmtepomp kan ik besparen op mijn energierekening



Ik denk dat een hybride warmtepomp mijn huis goed kan verwarmen

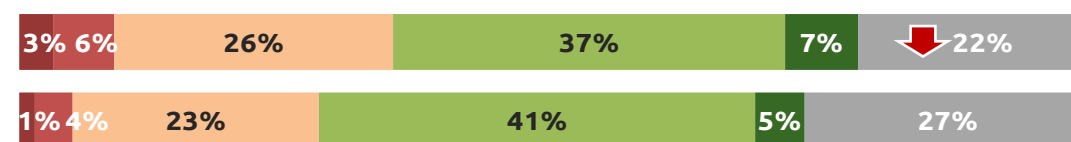


Ik denk dat met een hybride warmtepomp de temperatuur in huis stabiel is dan met een cv-ketel

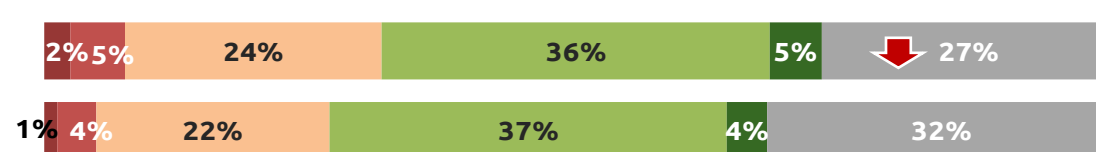


Maatschappelijke voordelen

 De aanschaf van een hybride warmtepomp is een goede keuze voor het klimaat



Een hybride warmtepomp draagt veel bij aan het verminderen van je CO2-uitstoot



■ Zeer oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer eens ■ Weet ik niet

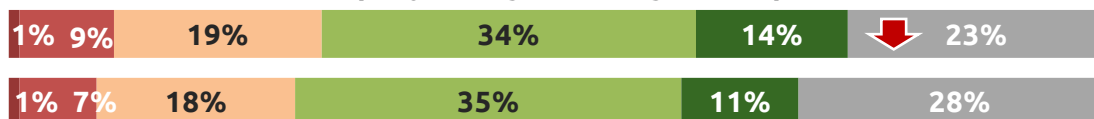
Nadelen: verwachte nadelen vooral dat aanschaf meer kost dan het oplevert (48%) en binnenkort nieuwere technieken (51%)

 Het aandeel dat aangeeft dat zij *niet weten* of zij het eens of oneens met de stellingen over de nadelen is bij vrijwel elke stelling gedaald. Hiernaast denken woningeigenaren gemiddeld vaker dat de hybride warmtepomp teveel ruimte inneemt en veel storend geluid maakt.

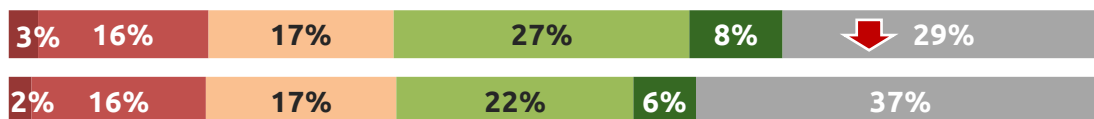
In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
(basis: woningeigenaren, 2023, n=1.031, 2022, n=1.028)

Persoonlijke nadelen

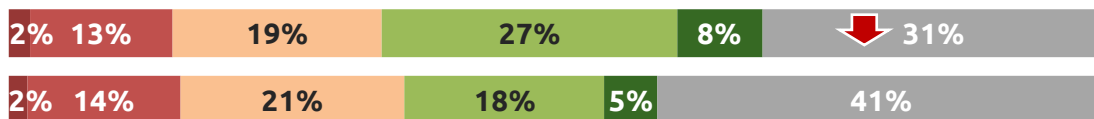
Ik denk dat de aankoop van een hybride warmtepomp duurder is dan wat ik ermee op mijn energierekening kan besparen



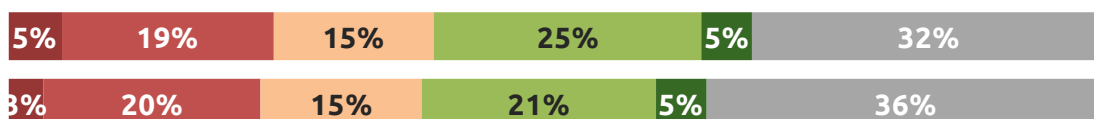
 De hybride warmtepomp zou te veel ruimte in mijn huis in beslag nemen



 Ik denk dat een hybride warmtepomp veel geluid maakt waar ik last van zou hebben

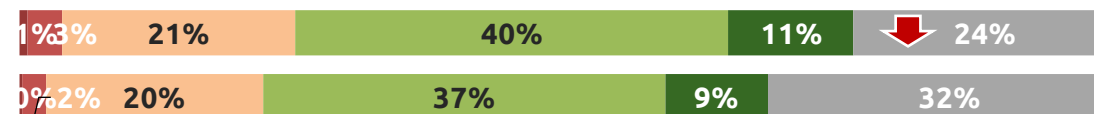


Ik denk dat je voor een hybride warmtepomp een nieuwe cv-ketel nodig heb



Maatschappelijke nadelen

Ik verwacht dat de hybride warmtepomp binnenkort wordt ingehaald door nog nieuwere technieken



Hybride warmtepompen zijn alleen voor mensen met veel geld



■ Zeer oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer eens ■ Weet ik niet

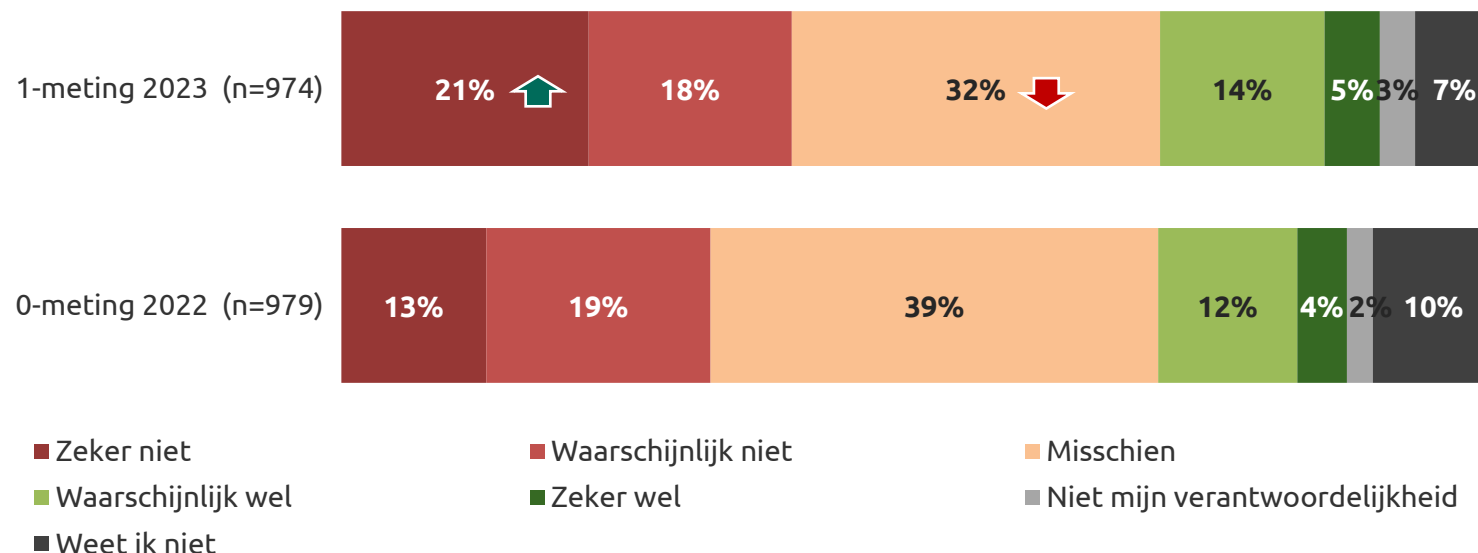
Aanschafintentie: 19% overweegt waarschijnlijk (14%) of zeker (5%) aanschaf hybride warmtepomp

 Het aandeel dat dit zeker *niet* overweegt is gestegen ten opzichte van 2022 (van 32% naar 39%), en er zijn minder woningeigenaren die dit *misschien* overwegen (van 39% naar 31%).

Toelichtende tekst die respondenten in de vragenlijst hebben gezien

Een hybride warmtepomp werkt op stroom en zorgt voor een groot deel van de warmte in huis. Je koppelt hem aan je cv-ketel. De cv-ketel springt bij als het buiten heel koud is en zorgt voor het warme water in de badkamer en keuken.

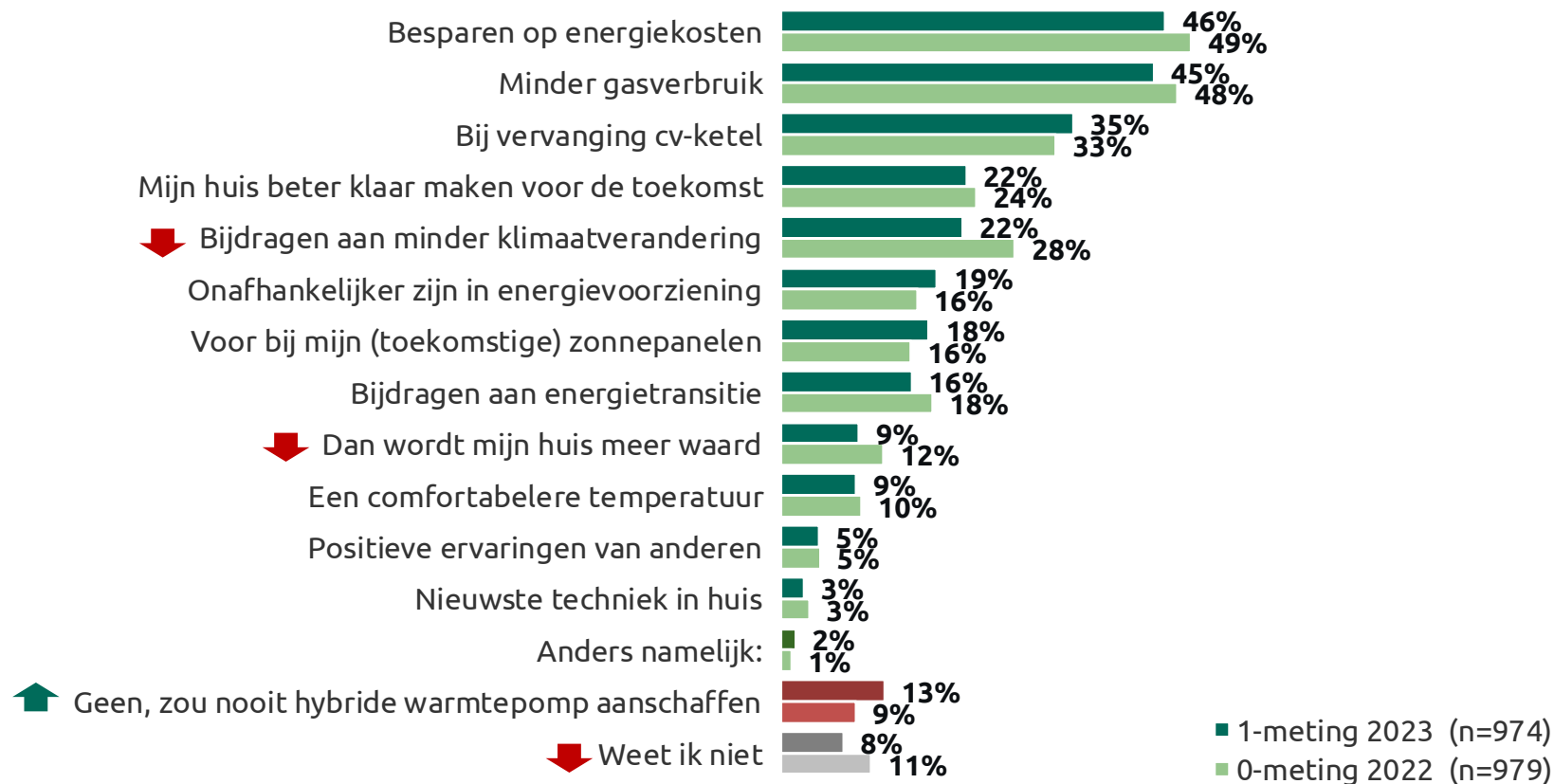
Zou je de komende jaren de aanschaf van een hybride warmtepomp overwegen?
(basis: heeft niet al een (hybride) warmtepomp)




Aanschafmotivatie: persoonlijke voordelen zoals minder energiekosten (46%) en gasverbruik (45%) belangrijkste redenen

 Er zijn weinig ontwikkelingen in de aanschafmotivaties ten opzichte van 2022. Woningeigenaren noemen nu wel iets *minder vaak* het bijdragen aan minder klimaatverandering (22% vs. 28%)

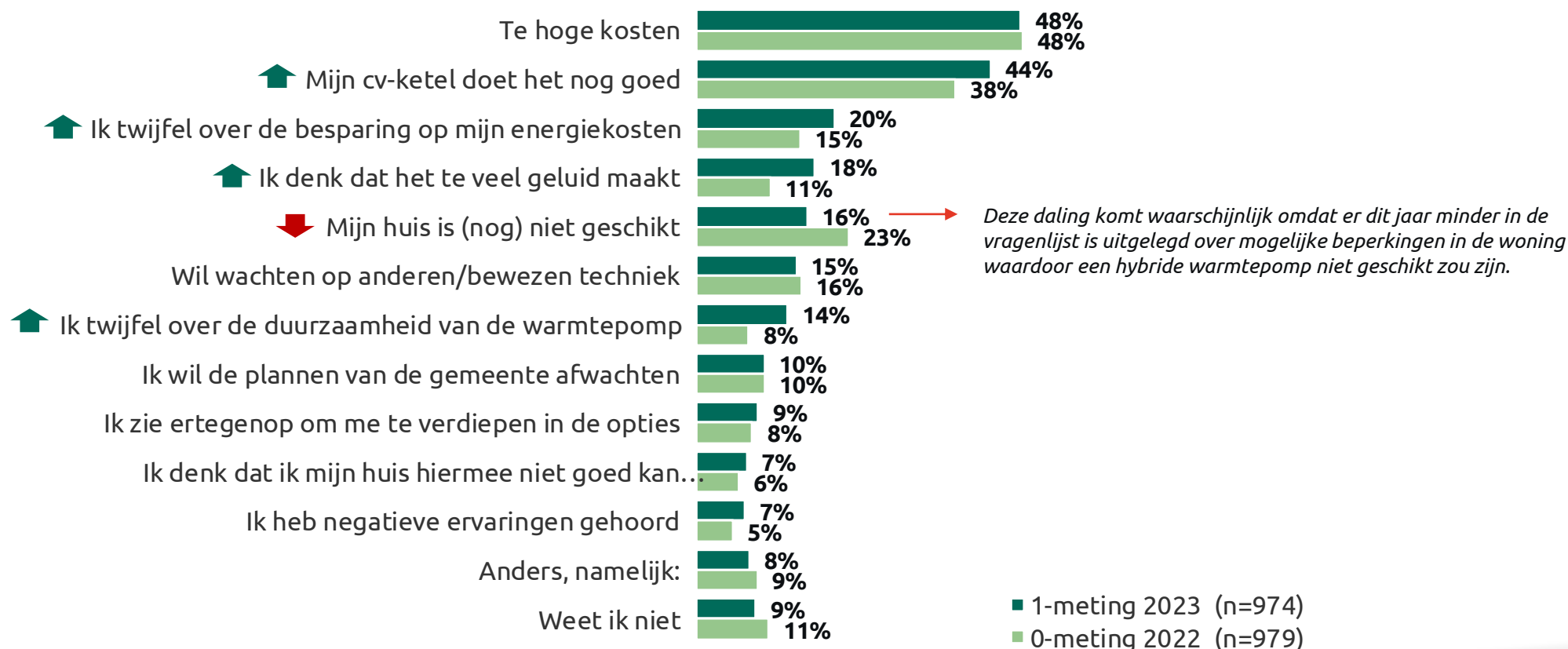
Wat zouden voor jou belangrijke redenen zijn om een aanschaf van een hybride warmtepomp te overwegen?
Meerdere antwoorden mogelijk. (basis: heeft niet al een (hybride) warmtepomp)



Drempels voor aanschaf: vooral kosten (48%) en nog goed werkende cv-ketel (34%) drempels voor aanschaf

 Een aantal drempels worden meer genoemd dan in 2022: de cv-ketel werkt nog (44% vs. 38%), twijfel over de kostenbesparing (20% vs. 15%), verwachting dat het teveel geluid maakt (18% vs. 11%) en twijfel over de duurzaamheid (14% vs. 8%).

Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om **geen** aanschaf te overwegen? *Meerdere antwoorden mogelijk.*
(basis: heeft niet al een (hybride) warmtepomp)



Geschiktheid woning: meerderheid denkt dat woning geschikt is (51%) of met 1 of 2 aanpassingen kan worden (9%)

Toelichtende tekst die respondenten in de vragenlijst hebben gezien

Voor een hybride warmtepomp hoeft je woning minder goed geïsoleerd te zijn dan voor een volledig elektrische warmtepomp. De hybride warmtepomp werkt namelijk samen met de cv-ketel, die bijspringt wanneer dat nodig is.

Denk je dat je woning nu geschikt is voor een hybride warmtepomp?
(basis: heeft niet al een (hybride) warmtepomp, n=974)



Bekendheid verplichting: 57% zegt hier al bekend mee te zijn

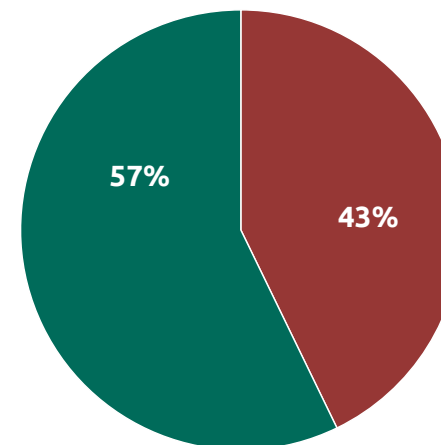
Toelichtende tekst die respondenten in de vragenlijst hebben gezien

Huiseigenaren die vanaf 2026 hun cv-ketel vervangen, moeten overstappen op een duurzamer alternatief. Als je je cv-ketel gaat vervangen, ben je verplicht om minimaal een hybride warmtepomp te installeren. Ook een volledig elektrische warmtepomp of aansluiting op een warmtenet is mogelijk. Er zijn uitzonderingen en woningen waarbij dit niet verplicht wordt. Dit zijn:

- Appartementen/flats of andere gestapelde bouw
- Monumenten
- Als de woning binnen 10 jaar wordt aangesloten op een collectieve wijkoplossing, zoals een warmtenet
- Als de terugverdientijd langer dan 7 jaar is
- Als het deel van hybride warmtepomp dat buiten staat niet binnen de geluidsnormen kan worden geplaatst

Wist jij al dat het vanaf 2026 verplicht wordt om bij de vervanging van je cv-ketel over te stappen op een duurzamer alternatief, zoals de hybride warmtepomp?

Wist jij al dat het vanaf 2026 verplicht wordt om bij de vervanging van je cv-ketel over te stappen op een duurzamer alternatief, zoals de hybride warmtepomp? (Basis: woningeigenaren, n=1.031)



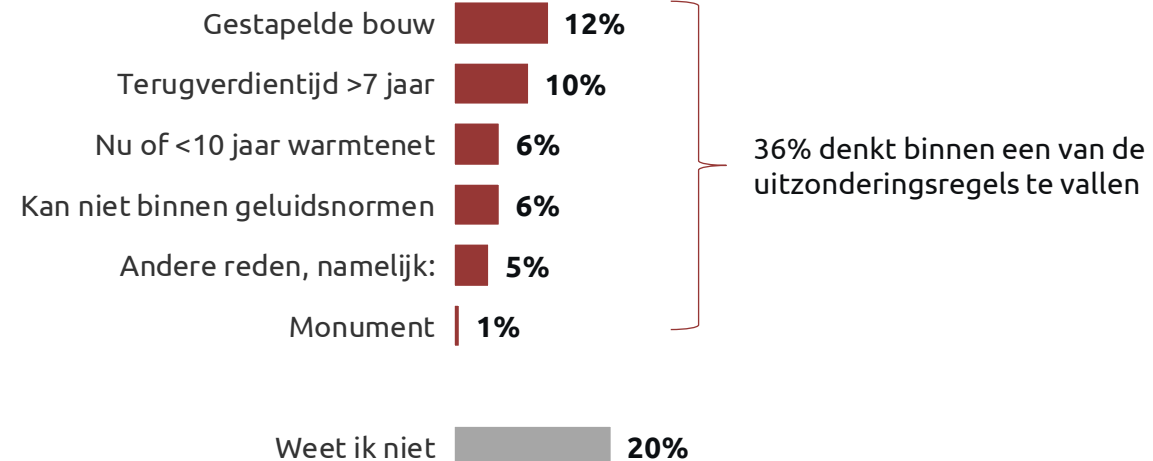
■ Nee, dat wist ik nog niet ■ Ja, dat wist ik al

Uitzonderingsgevallen: 36% denkt uitzondering te zijn, en 44% denkt dat de verplichting wel voor hun woning geldt

Denk jij dat de verplichting ook voor jou(w woning) geldt of dat je binnen één of meer van de uitzonderingsregels valt?
(Basis: woningeigenaren, n=1.031)

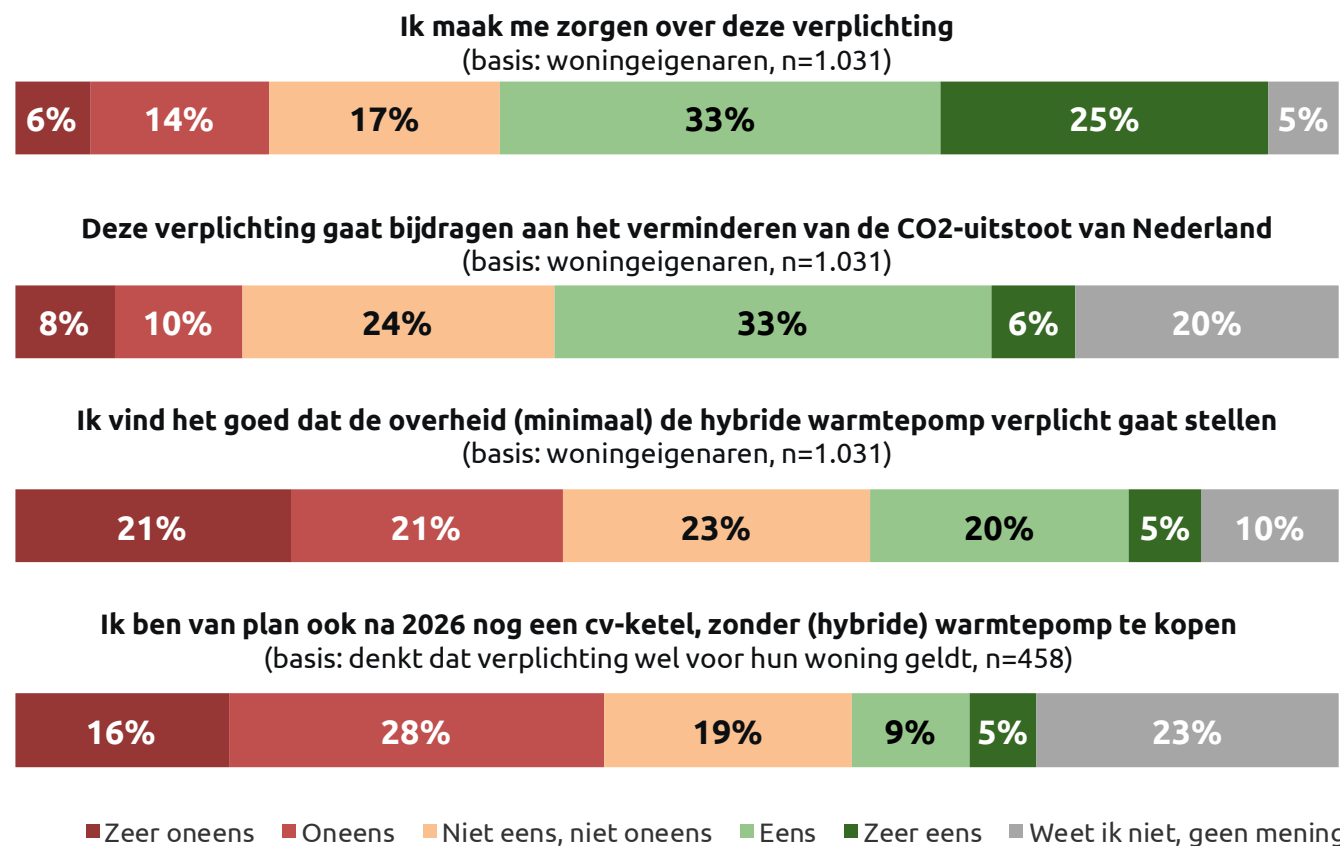
Geldt waarschijnlijk ook voor mij(n woning)  **44%**

Ik *denk* dat ik binnen één van de uitzonderingen val want...



Houding t.a.v. verplichting: veel zorgen (58%), maar ook geloof in effectiviteit (39%)

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen over de verplichting om vanaf 2026 bij vervanging van de cv-ketel over te stappen op minimaal een hybride warmtepomp?



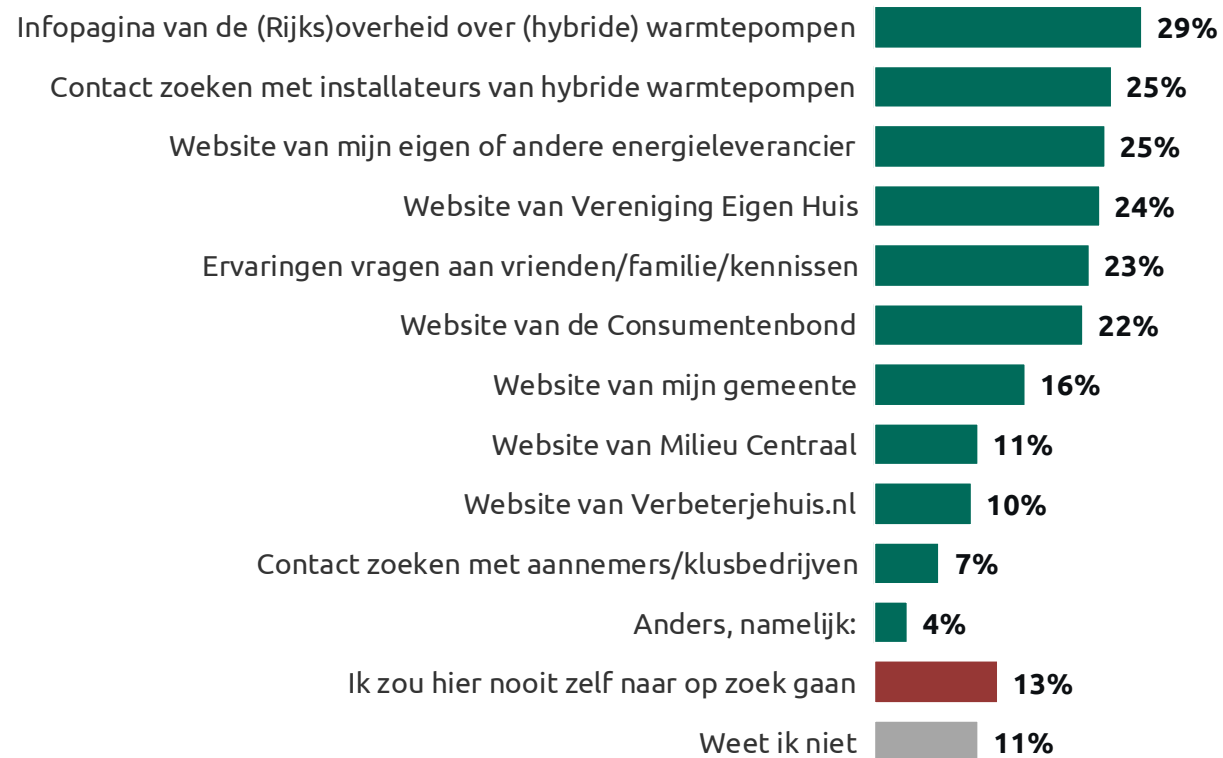
Informatiebehoefte: vooral behoefte aan financiële informatie: kosten en subsidies (49%) en besparing op de rekening (38%), maar ook praktische zaken zoals benodigde ruimte (33%), en geschiktheid woning (31%).

Aan welke informatie over de hybride warmtepomp zou jij behoefte hebben?
(basis: woningeigenaren, n=1.031)



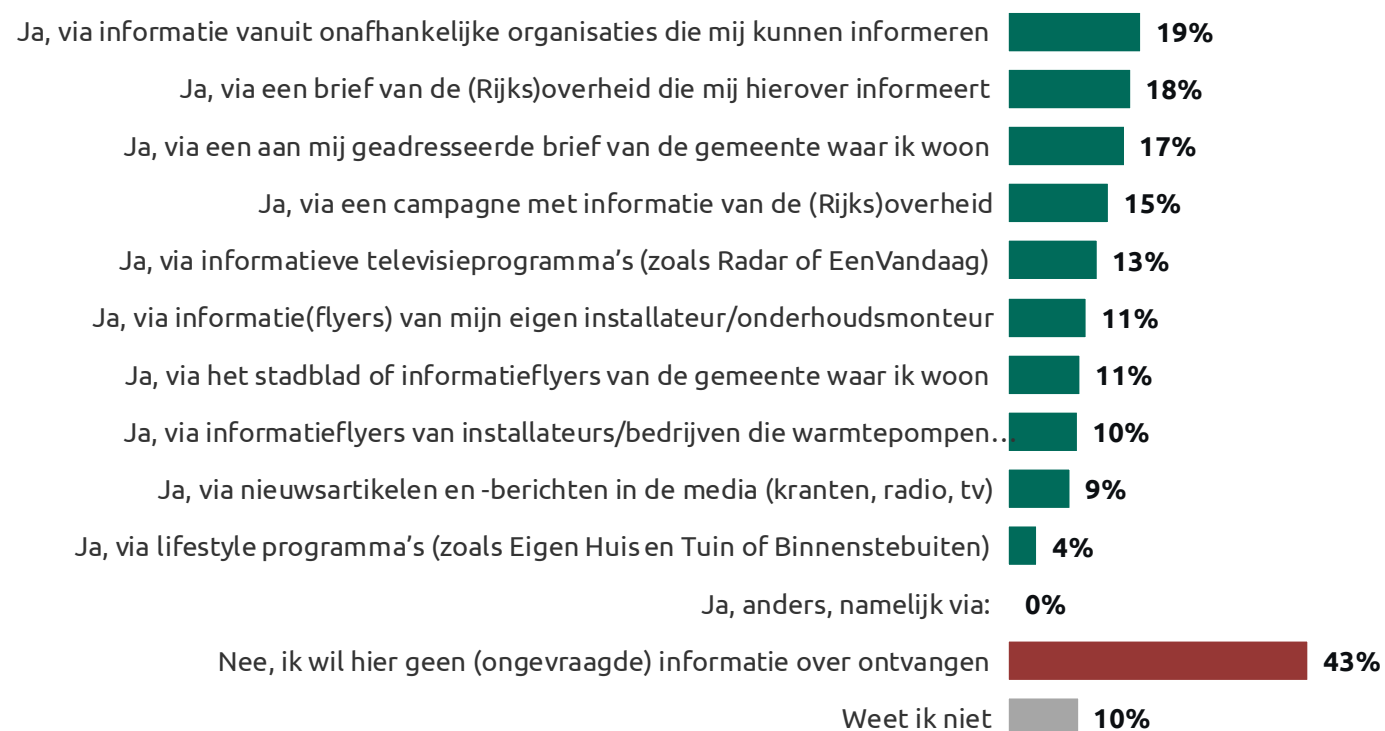
Informatiezoekgedrag: veel diversiteit in waar woningeigenaren naar informatie op zoek zouden gaan: vooral infopagina overheid (29%), contact met installateurs (25%), website energieleverancier (25%) en website VEH (24%)

Als je meer zou willen weten over de hybride warmtepomp, waar zou je dan op zoek gaan naar deze informatie?
(basis: woningeigenaren, n=1.031)



Proactief info verspreiden: helpt (47%) zou proactief informatie willen ontvangen, vooral door onafhankelijke organisaties, Rijksoverheid en gemeenten

Zou je het prettig vinden om informatie over de hybride warmtepomp te ontvangen vanuit een organisatie die jou hier zelf over benadert (bijvoorbeeld via een flyer, of informatie door de brievenbus)?
(basis: woningeigenaren, n=1.031)





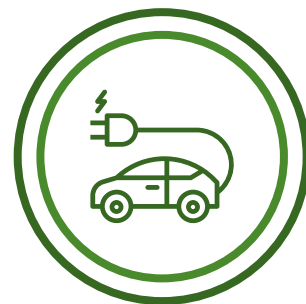
Bijlagen



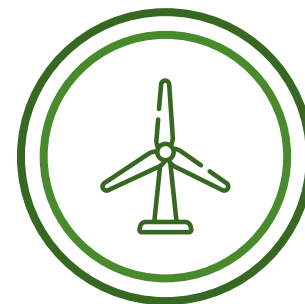
Wij verminderen onze footprint



Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd



Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's



Motivaction
gebruikt groene
stroom



Motivaction
gebruikt uitsluitend
papier met een FSC-
label

Bijlage | Onderzoekstechnische informatie

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 15 tot en met 21 mei 2023.

Methode respondentenselectie

Uit het StemPunt-panel van Motivaction.

Incentives

De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen.

Weging

De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

Responsverantwoording online onderzoek

1.736 respondenten, uit het StemPunt-panel van Motivaction zijn met de vragenlijst gestart. 1.031 van hen zijn woningeigenaar en hebben de gehele vragenlijst voorgelegd gekregen. Deze steekproef is representatief op basis van opleiding, leeftijd, geslacht, regio, waardenoriëntatie (Mentality) en alle combinaties hiertussen.

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Bijlage | Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	54	3,1	192	11,1
25 t/m 34 jaar	180	10,4	279	16,1
35 t/m 44 jaar	231	13,3	296	17,0
45 t/m 54 jaar	345	19,9	342	19,7
55 t/m 64 jaar	405	23,3	295	17,0
65 t/m 70 jaar	521	30,0	332	19,1
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	478	27,5	447	25,7
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	861	49,6	901	51,9
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	397	22,9	388	22,4
Geslacht				
Mannen	912	52,5	833	48,0
Vrouwen	824	47,5	903	52,0

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Regio				
3 grote gemeenten	172	9,9	195	11,2
West	517	29,8	510	29,4
Noord	176	10,1	180	10,4
Oost	365	21,0	343	19,8
Zuid	447	25,7	434	25,0
Randgemeenten	59	3,4	73	4,2
Mentality				
Moderne burgerij	364	21,0	380	21,9
Opwaarts mobielen	215	12,4	269	15,5
Postmaterialisten	218	12,6	168	9,7
Nieuwe conservatieven	152	8,8	142	8,2
Traditionele burgerij	264	15,2	217	12,5
Kosmopolieten	225	13,0	230	13,2
Postmoderne hedonisten	194	11,2	178	10,2
Gemaksgeoriënteerden	104	6,0	152	8,8

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
insights and strategy